ANG Bayan
Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo

Edisyong Hiligaynon
Tuig LIII No. 15
Agosto 7, 2022
www.cpp.ph

EDITORYAL

Dala ni Marcos ang kabudlayan, gani ang banwa dapat magbato

Nagpabulag-bulag kag nagpabungol-bungol si Ferdinand Marcos Jr sa pag-antus kag mga reklamo sang pumuluyo sang ideklarar niya sa atubang sang kongreso nga "sound" o mapagros ang kahimtangan sang pungsod. Ang matuod, sa sulod pa lang sang isa ka bulan niya sa poder, labi nga nahagmak sa kabudlayan kag krisis ang pumuluyo.

Pantasya ang mga ginpangako nga kabuganaan kag kauswagan. Ginplastar niya ang direksyon sang iya rehimen nga wala man sang kinalain sa gasgas nga dalan sang neoliberalismo nga, sa nagligad nga apat ka dekada, wala sang naabtan kundi pabalik-balik nga krisis kag pag-antus.

Wala ginhatagan sang atensyon ni Marcos ang nagatiyabaw nga mga problema sang masang Pilipino, labi na ang nagatinaas nga presyo sang mga produktong petrolyo, pagkaon kag iban pang basehan nga kinahanglanon. Bisan sa datos sang mga ahensya sang estado, indi mabalibaran ang implasyon nga 6.1% sang Hunyo, nga nagsaka pa sang 6.4% sining Hulyo. Kon ang ordinaryong pumuluyo ang pamangkuton, indi na matakos ang bug-at sang ila ginapas-an.

Nagapadungol lang ni Marcos sa singgit para sa dugang nga sweldo bisan sige-sige ang pag-us-os sang piso, nga sang Hulyo ₱0.84 na lang ang balor kumparar sang 2018. Mahipos si Marcos bahin sa madugay na nga reklamo sang mga mamumugon sa mapiguson nga sistemang kontraktwalisasyon. Wala siya sang ginplastar nga solusyon sa lapnagon nga problema sang disempleyo luwas sa padamuon pa ang pagpadala sang mga mamumugon sa iban nga pungsod.

Ginbalewala niya ang singgit para sa tunay nga reporma sa duta. Nangako lamang siya nga isa ka tuig nga indi magsukot sang amortisasyon sa mga titulo sa idalom sang Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP). Ginapasalig niya ang mga may titulo sa idalom sang CARP nga may himuon nga layi para panason na ang nabilin nga amortisasyon, bagay nga wala-pulos sa atubang sang lapnagon nga pagpang-agaw sang duta sang mga daku nga kumpanya sa mga plantasyon kag mina. Bisan sekretaryo siya sang Department of Agriculture, wala sang ginahimo si Marcos sa atubang sang labi pa gid nga pagtimbuok sang presyo sang kalamay, itlog kag iban pang basehang pagkaon. Ang solo nga plano ni Marcos amo nga lunuron sa utang ang masang mangunguma para kuno ipangkapital sa "bag-ong teknolohiya."

Nagpostura nga tagapamaba sang dumuluong nga bangko kag korporasyon si Marcos sang ginplastar niya ang mga polisiya sa ekonomya nga madugay na nga dikta sang mga imperyalista. Bungol siya sa singgit sang pumuluyo, pero maathag nga nagapamati sa International Monetary Fund kag World Bank sang ideklarar niya ang pagganyat sa dumuluong nga mga kapitalista ang sentro nga polisiya sang iya rehimen. Nagbalay siya sang ilusyon nga magasulod ang mga "estratehiko nga industriya" sa mga "ecozone." Tubtob san-o wala nagdul-ong sang industriyalisasyon sa Pilipinas ang dumuluong nga pamuhunan, kag indi magadul-ong sang pag-uswag sa lokal nga ekonomya labi na subong nga panahon nga subsob sa krisis ang pangkalibutanon nga sistemang kapitalista.

Sa atubang sang bangkarote nga gubyerno nga ginpanubli ni Marcos kay Duterte, bag-o nga mga buhis subong ang ara sa iya bibig. Siya man mismo ang nagsabya sang gasolina sa kalayo sang kaakig sang banwa sa indi niya pagbayad sang buhis nga ginatantya nagabalor na subong sang ₱203 bilyon. Target niya nga sukton sang buhis ang mga konsyumer kag mga gamay nga negosyo, lakip ang mga wala sang trabaho kag nagakita lang sang gamay sa magagmay nga mga negosyo nga *online*. Samtang ginapabugal niya ang layi nga CREATE, nga nagkaltas sang sulukton nga buhis sa mga dumuluong nga kapitalista nga mamuhunan, wala niya ginlibre sa buhis ang alawans nga nabaton sang mga titser nga nagserbisyo sa nagligad nga eleksyon.

Pareho sa halos tanan nga nagligad nga presidente, pagtukod sang mga magarbo nga imprastruktura ang pangunahon nga kaundan sang "kauswagan" nga ginahambal ni Marcos. Tubtob san-o sa nagligad nga apat ka dekada, wala mag-uswag ang ekonomya sang Pilipinas bangud sa mga ginpanghimo nga mga tulay o kalsada. Pareho sang natabo nga sobra doble nga pagdaku sang utang sang Pilipinas padulong sa halos ₱13 trilyon sa idalom ni Duterte, labi lamang nga malubong ang Pilipinas sa utang kon madayon ang mga proyekto nga mga dam, kalsada, taytay, riles, reklamasyon kag iban pang gusto itukod ni Marcos, nga ginapadalagan sang mga dumuluong nga kumpanya, nagagamit sang mga ginaimport nga kagamitan kag mapanghalit sa naturalisa. Ginahatag lang sang mga proyekto nga ini sa mga burges kumprador ang kontrol sa mga malapad nga resorsa pangpubliko, amo man ang mga yutilidad nga dapat ginapadalagan sang gubyerno.

Sa masobra isa ka oras nga pagwakal, ni isa ka segundo wala ginhatagan igtalupangud ni Marcos ang problema sang lapnagon nga mga paglapas sa tawhanong kinamatarung kag mga pagpang-abuso sang mga armadong pwersa sang reaksyunaryong estado. Buot silingon, aprubado sa iya nga sa una nga bulan sa pwesto, 41 ang ginpatay sang pulis sa "gera kontra-droga;" kag 16 ang gin-aresto kag 13 ang ginpatay sang iya mga suldado, lakip ang tatlo ka bata, sa gera kontra-insurhensya sini. Aprubado man sa iya ang wala untat nga *red-tagging*, pagpasurender, pagpamomba kag pagpanghalit sang AFP sa mga sibilyan nga komunidad.

Maathag nga wala sang malauman nga maayo ang masang Pilipino sa papet, pasista kag pabudlay nga rehimeng Marcos II. Kon indi sila ululupod nga magbato, wala sang duda nga labi sila nga ulipunon kag pagahimuslan. Sa sini, dapat labi nga pabaskugon sang pumuluyo ang ila singgit kag militante nga paghulag para sa ginapangayo nila nga tikang nga kinahanglanon para mapahagan-hagan ang ila nga pag-antus. Dapat maghulugpong sila kag pabaskugon o tukuron ang mga unyon kag organisasyon sa mga pabrika kag ulubrahan, upisina, komunidad, eskwelahan, kag simbahan.

Dapat pataason kag patalumon ang kamuklatan kag kinaalam sang pumuluyo bahin sa ginaatubang nila nga mga problema kag halambalanon, kag kon paano sila nga ginatiplang kag ginapabudlayan. Dapat sikwayon ang mga kabutigan kag ilusyon nga ginabalay ni Marcos kag iya amo nga imperyalista.

Dapat isulong sang pumuluyo ang nagkalainlain nga porma sang paghimakas para ipakigbato ang kinahanglanon nila nga mga reporma. Labaw sa tanan, dapat isulong ang armadong paghimakas para isulong ang mas daku nga handum para sa pungsodnon nga kahilwayan kag tunay nga demokrasya. AB

ANG Bayan

Tuig LIII No. 15 | Agosto 7, 2022

Ang Ang Bayan ginabantala sa lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray, Ingles kag Espanyol. Nagabaton ang Ang Bayan sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikauswag sang aton pahayagan.

Kaundan

Editoryal: Dala ni Marcos kabudlayan, gani ang banwa dapat magbato 1
5 gin-aresto sa sulod sg 2 semana 3
Nagabusong, 2 bata, 3 mangunguma, ginpatay 3
Mga protesta kontra-SONA ni Marcos 4
Pagmina sa Romblon, ginkontra 4
Mga protesta 4
Rehabilitasyon, indi reklamasyon: Mga pagbato 5
Pagpamomba sg AFP, salot 6
Disgrasya kg dislokasyon ang dulot sg mina 7
Sa malip-ot nga pulong 8
Pagpang-agaw sg duta sa Far South Mindanao 9
Ganansya sg mga kumpanya sg langis 10
CPI: Semana sg Pagdumdom sa mga Martir 10
Mga *delivery rider*, gwardya, nagmadinalag-on 10

Ang Ang Bayan ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Plipinas.

ang.bayan@cpp.ph @cpp_angbayan1

5 gin-aresto sa sulod sang 2 semana

Lima ka aktibista ang sunud-sunod nga gin-aresto sang mga pwersa sang estado sining nagligad nga mga semana.

Gindakup sang gintingub nga pwersa sang militar kag pulis si Marites Pielago, koordineytor sang Makabayan sa Bicol kag anay nominado sang Bayan Muna sang Hulyo 28 sa himu-himo nga kaso nga pagpatay kag napaslawan nga pagpatay. Gindumog sang mga pwersa sang estado ang Dr. Nilo O. Roa Memorial Foundation Hospital sa Barangay San Francisco, Naga City kon sa diin nagapabulong si Pielago.

Mag-utod nga Lumad ang gindakup sa himu-himo nga kaso nga *human trafficking* sa adlaw sang State of the Nation Address (SONA) ni Ferdinand Marcos Jr sang Hulyo 25. Sanday Mawing kag Ismael Pangadas, mga estudyante sang Bakwit School, gindakup sang mga pulis pagkatapos ang rali kontra-SONA sa Freedom Park, Roxas, Davao City.

Samtang, gin-aresto sang mga pulis sa himu-himo nga kaso nga rebelyon ang mangunguma nga si Gina Montenegro sang Hulyo 22 sa Purok 3, Hinapuyan, Carmen, Surigao del Sur.

Sang Hulyo 15, gin-aresto man sang mga elemento sang estado si Arjay Verdera, katapu sang Anakpawis Partylist, sa Bulusan, Sorsogon. Ginapagwa sang mga pulis nga naagaw halin sa iya ang isa ka kalibre .38 pusil kag mga bala.

Pilit nga pagpasurender. Gintiplang kag pilit nga ginpasurender sang mga elemento sang 15th IB kag NTF-Elcac ang mga katapu sang asosasyon sa Cauayan, Negros Occidental sang Hulyo 7-8. Lakip sa ginpatambong nga grupo ang Caliling Small Agricultural Farm Workers Association, Tuyom Farmers Association, Small Farmers of Manuling, Paghiliusa sang mga Mangingisda sa Lugway kag Paghiliusa sang Mangingisda sa Guiljungan.

Sa pagkighimbon sang militar sa lokal nga gubyerno, ginpagwa nga pagahatagan sila sang programa sa pangabuhian pero sa matuod ginpasurender bilang mga Pulang hangaway.

Pagpalayas. Sa pagpanguna sang 2nd IB, kahimbon ang mga upisyal sang lokal nga barangay, ginpalayas ang masobra 94 pamilya sang mangunguma nga nagatalauma sa may 550 ektaryang duta nga kabahin sang 1,807 ektarya nga "pastuhan" nga gintugyan na sa ila sang gubernador sang Masbate nga si Antonio Kho.

Sakup sang duta nga ila gintalauma ang mga barangay sang Cabungahan, Calapayan kag Villaluna sa Cawayan. Ang mga duta nga ini pang-agrikultura, kag ginpadeklarar lamang nga pastuhan para makalikaw sa repormang agraryo. AB

Sa tabon sang mga peke nga engkwentro

Nagabusong, 2 bata kag 3 mangunguma, ginpatay sang militar

Sunud-sunod ang mga kaso sang pataratas ng pagpangluthang sang mga suldado sang Armed Forces of the Philippines (AFP) sining nagligad nga mga semana. Ginapagwa sang mga suldado nga napatay ang mga biktima sa mga engkwentro kag katapu ang mga ini sang Bagong Hukbong Bayan (BHB).

Napatay sa pagpangluthang sang 62nd IB ang 5-bulan nga nagabusong nga si Christina Jacolbe sa Sityo Banderahan, Barangay Trinidad, Guihulngan City, Negros Oriental sang Hulyo 26, alas-5 sang aga. Upod niya sa ginadayunan nga balay ang iya 16-tuig nga anak nga si Everly Kee Jacolbe kag paryente nga si Rodan Montero, nga napatay man sa insidente. Anay titser sa *daycare* si Christina antes napilitan nga maguntat pagkatapos i-*red tag* kag lagson sang militar.

Sa Batangas, napatay sa pagpangluthang sang 59th IB sa Sityo Centro, Barangay Guinhawa, Taysan sang Hulyo 18 ang 9-tuig nga si Kyllene Casao. Nagapauli siya at iya amay halin sa pagpaharab sang ila kanding sang palukpan sila sang mga suldado.

Ginapunggan sang 59th IB ang mga grupo sa tawhanong kinamatarung nga mag-imbestigar sa gintabuan sang insidente kag gintago ang amay ni Kyllene. Sa pagpakignegosasyon sa lokal nga gubyerno, naduso sang mga gruo sa tawhanong kinamatarung ang paglunsar sang isa ka independyante nga imbestigasyon upod ang mga grupo nga nagatibong sa tawhanong kinamatarung sang mga bata kag United Nations Children's Fund.

Sa Batangas gihapon, ginpangluthang sang 59th IB si Maximo Digno, isa ka mangunguma sa Barangay Malapad na Parang, Lobo sang Hulyo 26. Suno sa mga residente, si Digno may problema sa pagpamensar. Isa ka adlaw antes sini, pataratas nga ginpaulanan sang bala ang mga suldado sang 59th IB sa kaiping nga lugar.

Sa Occidental Mindoro, ginpatay sang 76th IB si Dante Yumanaw, tumandok nga Mangyan-Batangan kag residente sang Sityo Tiyabong, Barangay Ligaya, Sablayan sang Hulyo 15. Siya ang kapitan sang Barangay Ligaya.

Ginaipit sang mga suldado sang AFP ang pamilya sang biktima kag ginadumilian nga magbisita sa haya. AB

Linibo nagtambong sa rali kontra-SONA ni Marcos

Suno sa grupong Bagong Alyansang Makabayan (Bayan), naglab-ot sa 8,000 katawo ang nagmartsa sang Hulyo 25 sa kahabaan sang Commonwealth Ave. sa Quezon City agud ipahayag ang tunay nga kahimtangan sang banwa kadungan sang una nga State of the Nation Address (SONA) ni Ferdinand Marcos Jr. Antes sini, wala sang basehan nga gindumilian sang Philippine National Police ang pagrali sa kahabaan sang dalan kag nagpamahug pa nga arestuhon ang sin-o man nga magalapas sa pagdumili. Ginhatagan lang sang permiso sang lokal nga gubyerno sang Quezon City ang rali pagkatapos ipamilit sang mga organisasyon ang ila kinamatarung sa matawhay nga pagtilipon.

Pangunahon nga ginhatagan-atensyon sa rali ang nagapatibusok nga sosyo-ekonomiko nga kahimtangan sang pumuluyo sa atubang sang nagatimbuok nga presyo sang langis, pagkaon kag basehang nga mga balaklon. Dala sang mga grupo ang daku nga istremer nga may panawagan nga: "Krisis tapuson! Ipakigbato ang duta, sweldo, trabaho kag kinamatarung!"

Upod ang mga organisasyon nga kabahin sa People's Summit, nagpresentar man ang Bayan sang 9-punto nga adyenda sang pumuluyo sa atubang sang nagaigting nga krisis. Tampok diri ang panawagan nga sabton ang implasyon kag pagkaltas sa buhis sa mga konsyumer kag pagpasikad sang agrikultura kag produksyon sang pagkaon.

Ginkundenar man sang mga nagprotesta ang sobra-sobra nga pagdeploy sang 21,000 pulis para sa una nga SONA. Lakip ang pagsuksok sang mga bayu nga may mensahe nga pulitikal, nga pila ka tuig na nga ginahimo sang mga tiglawas sang bloke nga Makabayan, gintilawan nga tapnaon.

Nagpasakup sa protesta ang delegasyon sang mga progresibong grupo halin sa Southern Tagalog. Nagkaraban sila padulong Metro Manila sang Hulyo 24 kag nagpiket sa konsulado sang China sa Makati, pungsodnon nga upisina sang Petron kag iban pang lugar. Nag-upod man sa martsa ang mga progresibong organisasyon halin sa Central Luzon.

Kontra-SONA nga mga protesta man ang ginlunsar sang mga demokratikong organisasyon sa mga syudad sang Baguio, Naga, Bacolod, Iloilo, Davao, General Santos kag banwa sang Kalibo.

Samtang, gin-aresto kag ginkulong sang mga pulis ang duha ka pamatanon nga Lumad nga nagpasakup sa protesta sa Davao City sa himu-himo nga mga kaso.

Sa luwas sang pungsod, ginpahayag man sang mga migrante nga Pilipino ang ila nagahiliusa nga pagpamatuk sa kontra-pumuluyo kag kontra-imol nga mga polisiya sang rehimeng Marcos II. Naglunsar sang protesta ang mga Pilipino sa napulo ka estado sa United States, samtang nagrali man ang mga Pilipino sa lima ka prubinsya sang Canada kag sa tatlo ka estado sa Australia. May protesta man sa Hongkong. Ginlunsar nila ang mga protesta sang Hulyo 24 kag 25. AB

Mga residente, kontra sa pagmina sa Romblon

SANG HULYO 26, nagmartsa ang mga residente sang Romblon kag mga grupo nga maka-kapalibutan para magprotesta sa atubang sang upisina sang Department of Environment and Natural Resources sa Quezon City.

Panawagan nila nga untaton ang plano nga pagmina sa Sibuyan Island. Suno sa mga residente, apektado sang pagmina ang ila pangabuhian. Nakadepende sa manggad-dagat, duta sang palayan, kopra kag mga pananum nga utanon.

Sang 2011, napauntat ang operasyon sang Atlas Philippines Mining Corporation sa Sibuyan bangud sa gindulot sini nga pagpanamad sa kapalibutan sa isla. Pero sining Septyembre 2021 liwat ini nga ginpahanugutan mag-opereyt pagkatapos magpagwa si Rodrigo Duterte sang Executive Order 130.

Kampanya nga #ML50, ginlunsar. Ginlunsar sang Hulyo 21 sa Quezon City Sports Club ang kampanya nga ML50 (Martial Law 50) bilang pagdumdom sa ika-50 tuig sang madulom nga adlaw sang layi militar sa idalom sang diktaduryang US Marcos I. Ginpangunahan ang aktibidad sang mga biktima sang layi militar, beterano kag bag-o nga aktibista, upod ang mga demokratikong organisasyon. Tuyo sini nga itib-ong ang kamatuoran kag kasaysayan kag padayon nga pagduso sang hustisya para sa mga biktima sa idalom sang paghari sang anak sang diktador.

Hilwayon si Elmer Forro! Naglunsar sang "malinong nga protesta" ang mga pamilya, abyan kag katrabaho ni Elmer Forro sa atubang sang Iloilo Hall of Justice sang Hulyo 29 para ipanawagan ang gilayon nga paghilway sa iya. Gindakop sang Marso 29 si Forro, *secretary general* sang Bayan-Panay, sa himu-himo nga kaso sang napaslawan nga pagpatay.

Mga mangunguma sa Isabela, nagbarikada batuk sa mina. Ululupod nga nagbarikada sang Hulyo 19 ang mga mangunguma, tumandok kag setler sa Cordon, Isabela para punggan ang Golden Summit Mining Corporation (GSMC) nga magtukod sang kudal sa ila duta nga ginatalauma kag ginapuy-an. Masobra 150 ektarya nga anay mga pastuhan ang plano nga himuon nga minahan sang GSMC. Suno sa mga residente, nagapangayo pa lang ang kumpanya sang bag-o nga permit pero pilit na ini nga nagapasilabot sa duta. Ginreklamo na sadto ang GSMC bangud sa operasyon nga *open-pit mining* nga nagsamad sa mga palayan, maisan kag sa Diadi River. Wala man ini nagapanweldo sang husto sa mga minero.

Rehabilitasyon, indi reklamasyon: Mga pagbato

Sa State of the Nation Address ni Ferdinand Marcos Jr sang Hulyo 25, ginsambit niya nga wala siya sang isuspendir sa mga proyektong imprastruktura nga nasuguran na sa idalom ni Rodrigo Duterte. Lakip diri ang indi magnubo sa 30 proyektong reklamasyon nga ara sa nagkalainlain nga lebel sang implementasyon, disenyo kag paghanda.

Tanan nga mga proyekto nga ini ginpakamalaut sang mga syentista kag mga organisasyon nga maka-palibutan. Halin sa mga promisa nga isla sa Manila Bay, pakadto sa "smart city" sa Cebu kag nagkalain-lain nga mga prubinsya, mabaskog ang pagpamatuk sang mga mamumugon, mangingisda, gamay nga mga negosyante kag mangunguma nga mapalayas kag madulaan sang pangabuhian bangud sa mga ini.

Mapanghalit sa naturalisa

Madamo kag masangkad na ang syentipiko nga pagtuon angut sa halit nga dulot sang mga proyektong reklamasyon lunsay sa mga baybayon kag kaiping nga kadutaan. Ginasamad sini ang puluy-an sang linibo nga klase nga mga hayop kag tanum sa kadagatan, amo man sa madamo nga klase sang pispis. Ginaguba sini ang mga bakawan nga nagaserbi nga duna nga panagang sa pagbaha, pagtaas sang tubig sang kadagatan, mabaskog nga bagyo, tsunami kag mga *storm surge* o gulpe nga pagdaku sang tubig pareho sa natabo sa Tacloban City sa panahon sang bagyo nga Yolanda.

Dugang sa mga ini, pagapalalaon sang mga artipisyal nga isla ang duna nga peligro sa mga look, pareho sa madasig nga pagbaha sang tubig kag *liquefaction* (paglum-ok sang duta dulot sang permi nga paghulag sini). Ang mga *coral reef* (mga look sa kadagatan manggaran sa tanum kag hayop) mahalitan man sang sobra nga lay-on dulot sang katuwang nga *dredging*. Apektado sang reklamasyon pati ang mga baybay kon sa diin pagakuhaon ang igatambak nga duta para sa mga artipisyal nga isla.

Suno sa mga syentista nga grupong Agham, sayup ang mga argumento nga ginagamit para hatagan-rason ang mga proyekto. Halimbawa diri ang pagsiling nga "patay na" ang Manila Bay labi na sa bahin sang Metro Manila bangud wala na diri sang nagakabuhi nga isda, *coral reef*, *seagrass* kag mga bakawan. Indi man mapangisdaan ang amo nga erya, kabahin ini sang katubigan nga nagasakup sa mga prubinsya sang Bulacan, Cavite kag Bataan. Anuman nga aktibidad diin man nga bahin sini may epekto sa bilog nga look. Sa kabilugan, ginakabig ini nga isa sa pinakaproduktibong pangisdaan sa pungsod.

Labing matingkad ang halit sang reklamasyon sa mga baybayon sang Cebu, Dumaguete kag iban pang look nga may mauswag nga kabuhi-marino kag nagasugpon sa mas malapad pang ekosistema.

Kontra-pumuluyo

Linibo ang madulaan sang balay kag pangabuhian dulot sang mga proyektong reklamasyon. Mayorya sa ila malaproletaryo nga may manubo nga kita kag mga gamay nga mangingisda. Sa tantya sang mga syentista, nagalab-ot sa 1.24 milyon ang signipikante nga maapektuhan sang mga proyektong reklamasyon nga nagasakup sang halos 40,000 ektarya sa bilog nga pungsod. Sa pangkabilugan, apektado ang suplay sang pagkaon dulot sang paggamay sang makuhaan sang isda kag iban pang pagkaon-dagat.

Sa Metro Manila, indi magnubo sa 100, 000 residente sang Baseco, Parola, Tondo Foreshoreland kag Malate ang mapalayas sa apat pa lang nga proyektong reklamasyon. Sa Bulacan, ginpalayas na sang San Miguel Corporation ang 700 pamilya sang mangingisda gamit ang pagpanuhol, pagpaniplang kag hayag nga kalakasan. Nagnubo na ang ginakuha nga isda sa malapit nga mga barangay bangud sa iligal nga pagpangpukan sang kumpanya sa mga bakawan.

Sa Cebu, 500 mangingisda sa Liloan kag Consolacion ang madulaan sang pangabuhian bangud pagawaskon sang 235.8 ektaryang proyektong reklamasyon ang mga pangisdaan kag bakawanan. Dugang sa ila ang 2,000 mamumugon sang mga ginatrabahuan sang barko nga ipasara sang reklamasyon. Amo man ang matabo sa mga mangingisda sa tatlo ka barangay sa Minglanilla.

Sa Dumaguete, 1,000 mangingisda ang madulaan sang pangabuhian kag 38,000 residente pa sa walo ka barangay ang mameligro ang pangabuhian kag puluy-an.

Sa tanan nga mga kaso nga ini, mga daku nga negosyo kag dumuluong nga kumpanya ang makabenepisyo sa mga bilding, puluy-an, tindahan, kasino kag iban pang kalingawan pangturista nga pagatukuron sa mga reklamadong duta. *(Basahon ang una nga bahin sa nagligad nga isyu: Mapanghalit nga mga proyektong reklamasyon: Pinanubli ni Marcos kay Duterte.)* AB

Pataratas nga pagpamomba sang AFP, salot sa sibilyan

Ginbalita sang Hulyo ang plano sang 79th IB, isa ka kumand sa idalom sang 303rd IBde, nga magahulog sang mga bomba sa Minapasuk Mandalagan Mountain Range sa Negros. Kabahin kuno ang plano nga ini para sa kontra-insurhensya batuk sa Bagong Hukbong Bayan (BHB). Antes ang ginaplano nga 3-adlaw nga pagpamomba, gintuyo nga palayason sang militar ang mga residente sang 21 sityo sa duha ka barangay sa Calatrava paagi sa wala untat nga pagpaandam, pagpamahug kag intimidasyon nga nagbunga sang mabaskog nga pagpamatuk sang mga residente kag lokal nga ahensya.

Iguon sang plano nga pagpamomba ang Northern Negros Natural Park, isa ka yabi nga lugar pangkapalibutan (biodiversity) kag isa sa pinakamalapad nga protektado nga lugar sa Northern Negros. Mabutang sa peligro sang pagpamomba ang mga hayop kag tanom nga madugay kag maid-id nga ginatatap.

Ang insidente nga ini isa lang sa mga linibo nga kaso sang pagpanghalit sang Armed Forces of the Philippines (AFP) sa mga sibilyan nga komunidad kag kagulangan sa ngalan sang operasyon nga paglagas sa mga yunit sang hangaway sang banwa.

Pataratas

Halin sa mga report nga nabaton sang Ang Bayan (AB), indi magnubo sa 591 bomba ang ginhulog halin sa ere, 589 bomba ang ginbuhian halin sa mga kanyon, kag 74 serye sang mga istraping halin sa helikopter ang ginhimo sang AFP halin 2017 tubtob Hulyo subong nga tuig. Ginatantya nga mas mataas pa diri ang aktwal nga numero bangud indi tanan nga *aerial strike* kag pagpanganyon nareport sa AB o sa masmidya. Sa mga ini, pinakamadamo ang natabo sa pagpamomba (56 insidente) sang 2021.

Naglunsar sang mga pagpamomba sa 36 ukon 44% sang mga prubinsya. Sa report, pinakamadamo ang nalista sa Bukidnon (22), masunod ang Northern Samar, Davao del Norte, Surigao del Sur, Agusan del Sur, Agusan del Norte, North Cotabato, Cagayan, Quezon, Negros Occidental, Sultan Kudarat, Maguindanao, Camarines Sur kag Mountain Province.

Sa bomba nga ginhulog, 109 ukon 18.44% lang ang may naigo nga kampo sang BHB. Mas madamo pa ang naigo nga mga suldado kag pulis sang reaksyunaryong estado (68 patay kag 20 pilason) sa pataratas nga *aerial strike* sangsa mga Pulang hangaway (66 patay kag 15 pilason). Indi magnubo sa 10 sibilyan ang nareport nga napatay kag apat ang napilasan.

Pinakadaku ang halit sa sibilyan nga kabuhi sa direktang pagpamomba sa isa ka komunidad sang Moro sa Maguing, Lanao del Sur kag sa kampo sang gamay nga minero sa Santa Clara, Cagayan. Nagtuga ang pagpamomba sang indi maayo nga epekto sa mga nagabusong kag tigulang kag madalom nga troma sa mga bata. Sa kabilugan, nagalab-ot sa 10,339 pamilya o mas o menos 60,000 indibidwal ang napilitan nga magbakwit bangud sa mga ini.

Maanalisa sa mga datos nga wala sang maathag nga target ang kadam-an sang mga pagpamomba sang AFP. 6% lang sa mga insidente sang pagpamomba ang may naigo nga kampo sang BHB. Ang 82% ginhimo sa matalon nga bukid kon sa diin wala sang naigo o presensya man lang sang mga yunit sang BHB. Ang 35% sa mga ini ginahimo direkta o malapit sa mga sibilyan nga komunidad kag naghalit sa mga ulumhan kag mga imprastruktura.

Sa kada pagpamomba sa ginadudahan nga mga kampo sang BHB, indi magnubo sa 10 bomba ang ginahulog sang AFP. Ang mga ini nagtuga sang madalom nga buho sa duta kag mabaskog nga tunog nga nagatublag sa mga residente, ila nga mga ginasagod nga hayop, lakip man ang mga hayop sa talon.

Sandig sa datos, kinahanglan nga maghulog sang 10 bomba kag madamo nga serye sang bala ang AFP para makaigo sang isa ka Pulang hangaway. Sobra-sobra ang kusog sang lupok nga ginagamit sang AFP (mga 500 kag 250 libras nga bomba) batuk sa mga tolda kag himo sa kahoy nga temporaryo nga panilungan sang BHB. Ang amo kakusog nga bomba ginhimo para magpulbos sang mga bilding nga human sa semento kag salsalon. *(Sa masunod nga isyu: Malain nga epekto sang aerial bombing sa naturalisa.)* AB

Disgrasya kag dislokasyon ang dulot sang pagmina sa Davao Oriental

Disgrasya kag lapnagon nga dislokasyon ang gindulot sang dinekada na nga operasyon sang Pujada Nickel Project nga makit-an sa Banaybanay kag Mati City sa Davao Oriental. Ang proyekto nga ini palangitan-an sang lokal nga gubyerno kag mga ahensya kag mapintas nga ginapangapinan sang militar kag pulis sa pihak sang hayag nga malain nga epekto sang pagmina sa lugar.

Sang Enero, nagduag-kahil ang anay matin-aw nga suba sang Mapagba kag Pintatagdan sa Banaybanay bangud sa napuno sang lay-on nga dulot sang mga operasyon sang Riverbend Consolidated Mining Corporation-Arc Nickel Resources. Ginsuspendir sang Department of Environment and Natural Resources (DENR) ang kumpanya pero ginpahanugutan man nga liwat magbukas pagkatapos sang duha ka bulan.

Ginhatag ang orihinal nga konsesyon sa pagmina sa lugar sang 2004 sa Austral Asia Link Mining Corporation kag Hallmark Mining Corporation, lunsay kumpanya sang Asiaticus Management Corporation (Amcor). Kasosyo sang Amcor ang BHP Billiton, isa ka kumpanya nga nakabase sa Australia kag ginakilala bilang pinakadaku nga kumpanya sa pagmina sa bilog nga kalibutan. Nagapakunokuno ini nga tagasakdag sang "responsable nga pagmina."

Sakup sang konsesyon ang 17,000 ektarya nga ara sa tunga kag kaiping sang duha ka deklarado nga protektadong erya—ang Mt. Hamiguitan Wiidlife Range kag Pujada Bay Protected Seascape and Landscape. Ang Mt. Hamiguitan puluy-an sang pila ka nagapameligro nga madula nga hayop pareho sang Philippine Eagle. Masami man nga makit-an sa Pujada Bay ang mga duyong. Sang 2016, ginsuspinder sang sadto sekretaryo sang DENR ang bilog nga proyekto kag gintawag nga "kabuangan" ang paghatag sang ahensya sang permiso. Ginbawi ni Rodrigo Duterte ang suspensyon kag liwat ginpahanugutan sang 2019.

Ginabangdanan sang lokal nga gubyerno sang Davao Oriental, sa pagpanguna sang gubernador sini, nga indi man sakup sang minahan ang duha ka protektadong lugar. Bisan pa man, apektado sang pagmina ang kalidad sang tubig, hangin, *biodiversity*, mga resorsa kag mga komunidad sa palibot sini. Suno sa panalawsaw, indi limitado kag nagaawas na sa kadutaan nga sakup sang operasyon ang polusyon nga dala sang *open-pit mining*. Makita sa mga imahen nga kuha halin sa kahawaan ang pagkalbo sang kagulangan sa Mt. Hamiguitan kag lubos nga pagkasamad sa korte sang kadutaan sa *watershed*.

Bangud malapit ang minahan sa Pujada Bay, daku ang posibilidad nga ang mga basura (mine tailing) sini pagaanuron padulong sa lugar nga may mga *coral reef* kag magasamad sa mga ini. Panubuon man sang mga basura nga kemikal ang kalidad sang tubig nga magapatay sa mga isda kag iban pang hayop kag pananom sa dagat.

Umpisa pa sadto, mabaskog na ang pagpamatuk sang mga residente, sang simbahan kag mga grupo nga maka-kapalibutan sa mga operasyong mina. Sining tuig, liwat nga nag-arangkada ang pagpamatuk sang pumuluyo sang Mati pagkatapos gin-anunsyo ang liwat nga pagbukas sang Amcor. Bangud diri, gintuyo sang mga upisyal sang kumpanya nga suhulan sang Hulyo 27 si Bishop Abel Apigo sang Mati para iatras sang simbahan ang pagpamatuk sini sa mapanghalit nga pagmina.

"(A)ng dinekada nga pagmina kag kaangut nga operasyon pagpangtroso sa Davao Oriental nagkalbo sa mga kagulangan, naghilo sa mga suba, kag nagdiskaril sa mga komunidad sang mga mangunguma kag Lumad kag ila mga pangabuhian," suno sa National Democratic Front-Southern Mindanao Region (NDF-SMR). Ang mga epekto sang pagmina mabatyagan gid sang pumuluyo, labi na sa panahon nga mabaskog ang ulan kag bagyo. Sa una nga bahin sang tuig, matingkad gid ang bagyo, ulan, pagtiphag sang duta kag nakaalarma nga mga kaso sang pagpanlibang ang gin-antus sang mga residente sa mga komunidad nga ini. "Labi pa ini nga ginpalala sang palpak nga sabat sang reaksyunaryong rehimen sa mga disgrasya," siling sini.

Baliskad sa ginpabugal sang mga kumpanya sa mina diri, paltik ang nakuha sini nga Free, Prior, and Informed Consent halin sa mga tumandok nga Mandaya nga nagapuyo sa lugar. Ang naghatag sini amo isa ka peke nga konseho sang mga tigulang nga gintukod sang kumpanya kag wala ginakilala sang mayorya nga mga Mandaya.

Tinonto kag iresponsable ang pagpahanugot kag paghatag-rason sa padayon nga mga operasyon sang pagmina, pakamalaut sang NDF-SMR sa mga upisyal sang lokal kag pungsodnon nga gubyerno. Sa aktwal, solo ang rebolusyonaryong hublag paagi sa Bagong Hukbong Bayan, ang sige-sige nga nagapapanaog sang silut sa mapanghalit nga mga kumpanya nga ini. AB

SA MALIP-OT NGA PULONG

4.25 milyong dosis

sang bakunang kontra-Covid 19 ang nagpasar sang Hulyo dulot sang mahina kag talagsa nga kampanya sa pagpabakuna. Ini sa pihak sang 65% pa lang ang nainiksyunan sang duha ka dosis sang bakuna.

0.75%

gintaas sang rehimen ni Joseph Biden sa tantos sang interes sa US. Ginakabalak-an nga magaresulta ini sa pagbagsak sang mga negosyo kag paghinay sang ekonomya padulong sa resesyon.

MONKEYPOX

makalalaton nga balatian pareho sa *smallpox* (buti). Subong nagalapta sa bilog nga kalibutan kag gindeklarar nga "global health emergency" sang WHO sang Hunyo 23. Natumod ang una nga kaso sa Pilipinas sang Hulyo 29.

HULYO 30 KAG AGOSTO 4, 1969

Duha ka beses nga ginsalakay sang bag-o nga tukod nga BHB ang Clark Airbase sa Angeles, Pampanga. Anum ka suldado nga Amerikano ang napatay kag apat ang napilasan sa mga atake. Dugang sila sa apat ka suldado nga Amerikano nga napatay kag duha napilasan halin sa nauna pa nga mga atake sang BHB.

Ginkuhaan: *Ang Bayan, Bol. 1 Blg. 4 Setyembre 15, 1969*

WALA SANG ATRASAN

Liwat nga ginsara sang Twitter ang mga akawnt sang rebolusyonaryong hublag sang Agosto 1.

Para permi nga *updated*, sundan ang bag-o nga mga akawnt sang PKP kag Ang Bayan sa **@prwc_info2**, **@cpp_angbayan1** kag **@cpp_marco1**, para sa pinakabag-o nga balita angut sa rebolusyonaryong hublag.

227,808 ektarya

na lang ang nabilin sa 450,000 ektarya nga bakawanan sa Pilipinas halin sang 1920 dulot sang wala pili nga ekspansyon sang komersyal nga palangisdaan, reklamasyon kag sea wall. Katunga (120,000 ektarya) lang diri ang orihinal nga mga puno sang bakawan.

Ginkuhaan: *Mangrove Vegetation Index, 2019*

7

ang narehistro nga *intensity* (kabaskog) sang linog nga nag-igo sa Ilocos, Cagayan Valley kag Cordillera sang Hulyo 27. Napulo ang napatay, masobra 300 ang napilasan kag kabilugan nga 300,000 pumuluyo ang naapektuhan.

Ginkuhaan: *National Disaster Risk Reduction and Management Office, Agosto 1*

Amjad Abu Alia

16-tuig nga Palestino nga ginluthang sang mga pwersa nga Israeli sang Hulyo 29 sa isa ka hublag-protesta batuk sa okupasyon sa mga teritoryo sang Palestine. Siya ang ika-17 Palestino nga bata nga ginpatay sang Israel halin Enero 2022.

Balik-tan-aw sa pagpang-agaw sang dutang ansestral sa Far South Mindanao

Ang Agosto 9 International nga Adlaw sang Tumandok nga Pumuluyo, suno sa United Nations. Ginadumdom ang adlaw nga ini sang mga pungsodnon nga minorya sa Pilipinas nga wala untat nga nagabato para sa ila duta kag mga kinamatarung. Lakip sa mga ini ang Lumad sa malayo nga nabagatnang Mindanao nga nagaantus sang dinekada nga pagpang-atake, labi na sa idalom sang layi militar ni Ferdinand Marcos Sr.

Umpisa dekada 1950 natabo ang pinakamalala nga pagkaguba sang kagulangan sa nabagatnang Mindanao. Lapnagon ang pagpandambong sang mga dumuluong nga kumpanya dulot sang Parity Law nga naghatag sang kinamatarung sa US kag imperyalistang kumpanya nga himuslan ang dunang manggad sang Pilipinas. Gingamit sang mga ini ang papet nga estado kag reaksyunaryong armadong kusog para palayason ang mga Lumad kag agawon ang manggad nga bugana sa ila mga kadutaan. Ini man ang nagtulod sa mga tumandok nga maglunsar sang mga armado kag di armadong pag-alsa para pangapinan ang mga komunidad.

Naglapnag sang dekada 1950 kag 1960 ang mga pag-alsa batuk sa pagpangtroso, pagpalapad sang mga rantso kag pagpang-agaw sang duta sang pila ka lokal nga burukrata sa Sarangani kag South Cotabato. Sa Davao del Sur, ginpalayas sang mga Klagan sa Malita si Capt. Villamor, isa ka upisyal sang hangaway nga Amerikano nga nang-agaw sang duta kag naghimulos sa mga Lumad.

Para pangapinan ang interes sang mga daku nga negosyo, naglunsar ang Philippine Constabulary sang lapnagon nga operasyon sa Malungon, Tampakan kag mga lugar sa palibot sang Mt. Matutum sang umpisa sang dekada 1960. Bangud sa nagsingki nga kinagamu wala matalupangdan sang pumuluyo ang pagsulod sang Dole Philippines sa Polomolok, Tupi kag Mt. Matutum sang 1963. Sa panahon nga ini masobra 200 ka mga tumandok nga nagapamatuk sa plantasyon ang ginpatay sang mga suldado kag paramilitar nga nagadepensa sa kumpanya.

Naghimo ang US kag Japan sang tagsa-tagsa nila nga eksplorasyon sang petrolyo kag salsalon sa pila ka bahin sang Maasin kag Alabel sang 1965 kag 1968. Pag-abot sang 1969 ginsuguran sang Sierra Madre Corporation, isa ka kumpanyang Amerikano, ang operasyon sini. Pero ginbatuan ini sang mga B'laan gani napilitan ini nga mag-atras pagkatapos ang duha ka tuig.

Sa ulihi nga mga tuig sang dekada 1960, nangibabaw ang armadong pag-alsa sang mga B'laan sa Kyumad, Alabel kag nagsunson ang mga pag-atake sa mga rantso. Sa tuyo nga pahipuson ini nakigdayalogo si Ferdinand Marcos Sr sa mga lider sang pag-alsa sang 1971. Ginpromisa sang rehimen nga igahatag sang gubyerno ang ila demanda nga kilalahon ang dutang ansestral sang Kyumad sa kundisyon nga magpaidalom ang tribu sa programa sang Presidential Assistance for National Minorities (Panamin).

Kalakasan kag pagpaniplang

Gindungan ni Marcos ang maigting nga armadong pagpang-atake kag Panamin para nyutralisahon ang pag-alsa sang mga minoryang komunidad. Ginbutang ni Marcos bilang pangulo sang ahensya ang iya kroni nga si Manuel "Manda" Elizalde.

Nangin kontrobersyal si Elizalde kag ang Panamin sa mga programa sini sa komunidad nga T'boli sa South Cotabato. Pagkatapos ideklarar ni Marcos ang Kematu bilang kabahin sang 5,224 ektarya nga sakup sang Tagabili Reservation gintukod diri ni Elizalde ang sentro sang operasyon sang ahensya. Pero wala magdugay inumpisahan na ang ope-

rasyon sang mina sa Kematu sang himbunanay Marcos-Elizalde kag pila ka lider sang tribu.

Tuig 1971, ginkibot nanday Marcos kag Elizalde ang bilog nga kalibutan sa "pagkadiskubre" kuno sang isa ka grupo sang "Stone Age people" nga nagapuyo sa isa ka kweba sa bukid sang Tasaday sa Lake Sebu, South Cotabato. Gilayon nga gindeklarar ang pagtalana sang 19,000 ektarya bilang Tasaday Reservation para protektahan kuno ang "tribu sang Tasaday".

Pero sang magdugay nabuyagyag ang mga kabutigan sang diktadurya kag pagpakuno-kuno sini nga makatawo. Naggwa nga isa ka maniobra pangpulitika lang ang "pagkadiskubre" sang Tasaday para salbaron ang imahen ni Marcos. Ginkasangkapan man ang pagtukod sang mga reserbasyon para siguruhon sang hubon Marcos-Elizalde nga sila lang ang makapanginpulos sa mga dunang manggad kag nabilin nga kagulangan sa dutang ansestral. *(Sa masunod nga isyu: Mga madinalagon nga pagbato sang mga Lumad sa panahon sang layi militar.)* AB

Makaalakig nga ganansya sang mga kumpanya sang langis

Ginpahambog sadtong Agosto 1 sang Petron nga naghabok ang kita sang kumpanya pakadto sa ₱7.7 bilyon ($138.9 milyon) sa unang bahin sang 2022 ukon doble kumparar sa ₱3.87 bilyon (ukon $69.8 milyon) nga kita sini sa unang bahin sang 2021.

Ginapaguwa sang mga lokal nga kumpanya sa langis nga ang halos semanal nga pagtaas sa presyo sang *diesel* kag gasolina resulta sang pagtaas sang presyo sang krudo nga langis sa pangkalibutanon nga merkado. Ini bisan repinado nga mga produktong petrolyo halin sa China, Japan, South Korea, Singapore kag iban pang pungsod ang ginaimport sang mga lokal nga kumpanya.

Ang wala-tupong nga paghabok sang ginakuripon nga ganansya sang mga monopolyong kumpanya sa langis indi dulot sang kakulangan sang suplay sa merkado. Ang matuod, nagataas ang presyo sang langis bangud sa wala untat nga pagkadalok sa ganansya sang mga monopolyo kapitalista.

Sang Hulyo, ginreport sang mga monopolyong kumpanya sang langis sa US nga nagganansya sila sang wala-tupong nga kita sa ikaduha nga kwarto sang tuig (Abril tubtob Hunyo). Suno sa Exxon Mobil Corp, pinakadaku nga kumpanya sang langis sa US, nagganansya sila sang $17.19 bilyon sa ikaduha nga kwarto, halos apat ka sulit nga mas daku sa kita nila ($4.69 bilyon) sa pareho nga panahon sang 2021.

Samtang, nalampasan sang doble sang Chevron ang sadto pinakadaku nga ganansya sini sang 2008. Sa ikaduha nga kwarto sang subong nga tuig, nagkita ini sang $11.6 bilyon. Apat ka sulit man ini nga mas daku kumparar sa $3.1 bilyong ganansya sa pareho nga panahon sang 2021.

Nagkita man ang Shell sang $11.59 bilyon sa ikaduha nga kwarto sang tuig, duha ka sulit nga mas daku ($5.5 bilyon) sangsa ikaduha nga kwarto sang 2021. Nagreport man ang Total Energie sang $5.8 bilyong kita sang ikaduha nga kwarto, halos doble sa ganansya sining $3.5 bilyon sa pareho nga panahon sang nagligad nga tuig. AB

Semana sang Pagdumdom sa mga Martir, ginlunsar sang CPI (Maoist)

GINPASIDUNGGAN KAG GINDUMDOM sang Communist Party of India (Maoist) ang mga martir sang rebolusyonaryong Indian halin Hulyo 28 tubtob Agosto 3, Semana sang Pagdumdom sa mga Martir. Ginsaluduhan nila ang nagalabot sa 124 Indian nga namartir samtang nagapatuman sang tagsa-tagsa nila nga rebolusyonaryong hilikuton sa nagligad nga tuig kag ila mga dungganon nga lider pareho kanday Charu Majumdar (napatay 50 tuig na ang nakaligad) kag Kanhai Chatterjee (napatay 40 tuig na ang nakaligad).

"Ginasaluduhan sang Komite Sentral ang tanan nga mga martir nga naghalad sang ila kabuhi para sa katuyuan sang pagtukod sang sosyalismo... kag para sa bag-o nga demokratikong rebolusyon sa India," suno sa pahayag ni Abhay, tagapamaba sang CPI (Maoist).

Sa separadong pahayag sang CPI (Maoist) Central Region Bureau, ginpasidunggan nila ang mga martir nga mga Adivasi o tumandok sa pungsod kag ang ila pagpadayon sang paghimakas.

Nagpanawagan man sila sang suporta para sa pagtindog sang mga Adivasi batuk sa imperyalistang pagpandambong kag pagpangapin sa ila dutang ansestral angut sa palaabuton nga Pangkalibutanon nga Adlaw sang mga Tumandok sa Agosto 9.

Biktima sang pasistang rehimen ang mga tumandok kon sa diin ginaipit kag ginapahigad sang estado ang mga indi nalakip sa relihiyon nga Hindu. Masobra sa 8% sang populasyon sang India mga tumandok kag nagakapeligro subong bangud sa mga anti-tumandok nga layi nga pwersahan nga pagparehistro, bag-o nga layi angut sa pagpanag-iya sang kagulangan kag iban pa.

Mga *rider* sa Davao, gwardya sa UP, nag-agum sang mga kadalag-an

DUHA KA ASOSASYON SANG mga kontraktwal nga mamumugon ang magkasunod nga nag-angkon sang mga kadalag-an sang nagligad nga semana. Sa Davao, ginmandu sang National Labor Relations Commission nga bayaran sang Foodpanda Philippines Incorporated sang ₱2 milyon ang pito nga mamumugon nga iligal sini nga ginpahalin bilang mga *delivery rider* sang nagligad nga tuig. Ang Foodpanda kumpanya nga nagadeliber sang pagkaon.

Lakip ang pito sa ginatos nga mamumugon sang Foodpanda nga nagprotesta sang Hulyo 2021 bangud sa wala sang klaro nga kwenta sang ila kita sa kada deliberi, kawad-on sang benepisyo kag proteksyon. Ginkwestyon man nila ang 10-tuig nga suspensyon sang mga drayber bangud sa pag-entra sa protesta sang wala magpakita ang maneydsment sa ila dayalog.

Samtang, sa Quezon City, dalayon nga ginbasura sang administrasyon sang University of the Philippines-Diliman sang Hulyo 29 ang ila kontrata sa FEMJEG Security Agency. Sang Hunyo, ginpahalin sang kumpanya nga ini ang masobra 100 gwardya nga dinekada na nga nagatrabaho sa unibersidad antes ihatag sang UP sa ila ang kontrata. Nagreklamo man ang mga gwardya sa idalom sang ila ahensya angut sa pagkaatrasar kag pagpangbarat sang ila sweldo. Wala man sila sang benepisyo kag ginapaandaman nga pahalinon sa trabaho kon magreklamo sa Department of Labor and Employment.